

NÁDI SUTTOGÓ

SZÉPVÍZ KÖZSÉG HAVILAPJA

X. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM, 2020. JANUÁR

Élményküszöb

Házszentelési élményeimnek se szeri, se száma. Elég, ha csak olyanokra szorítkozom, mint a „fogadjuk, csak nem magát”, „bezzeg a szomszédnál több, mint negyedórát töltött”, „pongyolában vagyok, túl korán jöttek” -, de akad olyan is, hogy „nincsenek itthon, Madagaszkáron vannak”, és... az Alpokbeli sízésről, no meg az élményfürdők telítettségéről már nem is ejtenék szót. Azok ugyanis rég le voltak foglalva.

Roszkor voltam náluk.

A vakációs élményprogramokat már előbb beütemezték. Vízkereszt időpontja már nem megfelelő. Jobb lenne, ha nyáron lenne. Az egyház útjában áll a fejlődésnek. A házszentelés már nem (közösségi) élmény. Nem éri el az ingerküszöböt, amiért érdemes lenne a papnak ajtót nyitni. Nem veheti fel a versenyt az óceán és a pálmafák hangulatával. Már nem dobja fel úgy a résztvevőket, mint mondjuk egy sósvízes pancsikolás koktéllal és hangulatzenével. Inkább unalmas, mint érdekes.

Ma már mindenütt, mindenben, mindenhol élményt keresünk: a színházi előadástól a kulináris élvezetekig, a vásárlástól a világhálós böngészésig, a szelfifotózástól az állásinterjú átélte pozitív jelölt-élménnyel bezárólag, még egy foghúzásnál is erre hajtunk. Ne adj' Isten egy mosogatás is csak akkor jöhet szóba, ha a mosogatószer buborékja rózsaszínű és szív alakú. Ellenkező esetben hadd rohadjon a kagylóban a mosatlan. Modern, digitális emberünk számára ugyanis az élmény csak pozitív töltésű lehet. Csak azt keresi, ami elbűvöli, elkápráztatja. A megszokottban, a hétköznapiban már nem találja meg. Eme élménykeresésében egyre önzőbbé vált, elidegenedett. Fura módon a fájdalom elviselése, a hiány megtapasztalása, a magány átélése, egy kapcsolati krízis megszenvedése, az út végigjárása, hogy a csúcson kitérülhessen a panoráma - nos, ez nem jelent élményt. Csoda-e, hogy nem képes elmélyülni az élményben? Nem is ismeri. Amit ő élménynek tart, az inkább önbecsapás, illúzió. Beteges hedonizmus.

Mintha az élményt önmagában, célként hajszolnánk. Mintha nem tudnánk, hogy az élmény az áldozatnak, a kinttartásnak, a következetes, hűséges „kulimunkának” csupán az eredménye, gyümölcse. Róla nem lehet leválasztani azt, ami vele jár, ami hozzá tartozik. Ami nélkül nincs élmény. Bármennyi pénzünk is legyen. Az eukarisztikus találkozás páratlan, táborhegyi élményét is csak az tapasztalhatja meg, akinek kellően "rázós" volt az út a gyónáson keresztül...

Nekem annak idején a templomi közösségben elénekelt ünnepi Te Deum is legalább akkora istenélmény volt,

mint édesanyám haldoklása. Ahogyan fogtam a kezét és együtt imádkoztunk, aztán ahogyan már lassan nem kezdtem érezni, hogy szorítja a kezem, ahogy szépen, örökre elszenderült. De élmény volt az izzasztó kapálás szintúgy, mint a családi éneklések vagy az almástészta illata a vásárnapi ebéd mellett.

Szociológusok és közgazdászok szerint már rég meghaladtuk a szolgáltatói társadalmat. Ma élményekre vágyunk. Pénzünket is élményekre szeretnénk átváltani, s azt aztán minden mennyiségben. Legyen élmény a fogyasztás, a tanulás, a munka, a kultúra, a turizmus, a vásárlás, az autóvezetés, a szórakozás. Nagyon sokan, már a magukat hívő embernek tartók is élményt vadásznak a templomban, az egyházi közösségekben, az Istennel való kapcsolatukban még inkább. Nem köti le őket a csend, az imádság, a magasztos ének, a mennyei liturgia, a közösségi áhitat sodró ereje. Ez nekik uncsi. Kevés. Nem ad elég adrenalint... Többre vágnak. Mint a drogos, kinek emelni kell az adagját, másképp már nem szédül. Élmény(s élvezet)fogyasztó társadalmunkban már a karoszezből 3D-ben ömlik ránk az élményzuhatag, ki sem kell mozdulnunk a házból, hogy ízeket, szagokat, látványokat habzsoljunk. Nem sajnálunk sem időt, sem pénzt, hogy az extrábbnál extrább életérzéseket megkaparinthassuk, és magunkba tömjük, mint valami feneketlen kútba. A hargitai vagy sinaiai sízést messze felülmúlja az osztrák hegyek fensége, a csíksomlyói kegyhely szellemét helyből übereli a medjugorje-i Mária-szobor, a Mária-út zarándokfáradalmainak élménye meg sem közelíti a Szent Jakab útját, a pütkösi búcsú tömegélménye össze sem hasonlítható az Ezerszékeleányével vagy egy kolozsvári fesztivál koncertélményével.

Élménykereső és élményfogyasztó társadalmunk eme új jelensége a vallásos élményt, a közösségben megélt istenélményt is átértékeli. Szakemberek szerint - nemcsak a falusi turizmusban - az élményhajhászó vendég általában két csoportba sorolható. Van, akit kényeztetni kell, és van, aki azt akarja, hogy békén hagyják.

Gyanítom, hogy korunk vallásos embere már nem elégszik meg azzal, hogy a templomi-vallásos élmények „csiklandozzák”, netán kényeztessék. Leginkább azt szeretné, hogy Isten is hagyja őt békén, majd szól, ha élményre lenne szüksége.

Akkor meg elcsodálkozik, hogy Isten hallgat...

<http://unireg-ipa.rkk.hu/elmenygazdasag/elmenygazdasag.html>

SEBESTYÉN PÉTER plébános

forrás: <http://peterpater.com/>

JELENTKEZÉSI FELHÍVÁS

Az RMDSZ Szépvíz községi Szervezete jelentkezési felhívást tesz közzé az önkormányzati jelöltállításokra.

Polgármesterjelölt lehet minden olyan 23. életévét betöltött személy, aki eleget tesz a választási törvény előírásainak, a Szövetségi Alapszabályzat és a jelöltállításról szóló SZKT határozatba foglalt feltételeknek, valamint rendelkezik a községben élő, állandó lakhellyel és szavazati joggal rendelkező magyar lakosság támogató aláírásával – 90 támogatói aláírás.

Helyi önkormányzati képviselőjelölt lehet minden olyan 23. életévét betöltött személy, aki eleget tesz a választási törvény előírásainak, a Szövetségi Alapszabályzat és a jelöltállításról szóló SZKT határozatba foglalt feltételeknek, valamint rendelkezik a községben élő, állandó

lakhellyel és szavazati joggal rendelkező magyar lakosság támogató aláírásával – 30 támogatói aláírás.

A jelentkezéshez szükséges formanyomtatványok átvehetők a polgármesteri hivatal titkárságán, illetve ezen dokumentumok, a jelölésre vonatkozó szabályzat és a Szövetség Alapszabályzata a csikirmsz.ro honlapról is letölthető.

A kitöltött jelentkezési iratsomót az RMDSZ helyi szervezete elnökének adhatják le, február 14-én 14 óráig, a polgármesteri hivatal 1 számú irodájában.

Az állóurnás előválasztásokra 2020. március 7-én kerül sor külön falvanként 9 és 19 óra között.

FERENCZ TIBOR
elnök

Községbeli eseménynaptár – 2020

FEBRUÁR

- 1. Nagykörútsítási ünnepség Csíkszentmiklóson
- 7. Szülői farsangi bál Csíkborszovában
- 15. VII. Csíkszentmiklósi Kolbászfesztivál
- 23. Farsangtemetés Csíkborszovában

MÁRCIUS

- 15. Március 15.-i ünnepségek a községben

ÁPRILIS

- 9. Nagycsütörtök – tojásfestés Szépvízen
- 11. Tojásfestés Csíkszentmiklóson

MÁJUS

- 1. Majális Egerben
- 2. Vitézi rendek ünnepsége Szépvízen
- 3. Búcsú Csíkborszovában
- 4–7. Iskola másként hét V–VIII.
- 10. Elsőáldozás Szentmiklóson
- 11–15. Óvoda másként hét
- 17. Nagyjubileum Szépvízen
- 17. Elsőáldozás Csíkborszovában
- 24. Elsőáldozás Szépvízen
- 25–29. Iskola másként hét előkészítő–IV.

JÚNIUS

- 4. Iskolai évváró Csíkszentmiklóson
- 5. Iskolai évváró Szépvízen
- 6. Örménytalálkozó Szépvízen
- 27–28. Szent László Napok Szépvízen

JÚLIUS

- 4. 60 évesek kortárstalálkozója Szépvízen
- 12. 40 évesek kortárstalálkozója Szépvízen
- 18–19. Nemzetek Konyhája Csíkszentmiklóson

AUGUSZTUS

- 7–9. I. Csíkborszovai Kórusfesztivál
- 15. Szépvízi Ifjúsági Napok

SZEPTEMBER

- 5. Szüreti bál Szépvízen
- 26. Idősek Napja Csíkszentmiklóson

OKTÓBER

- 4. Idősek köszöntése Csíkborszovában
- 10. Káposztavágás és -vásár
- 17. Pityókafesztivál

NOVEMBER

- 22. Idősek köszöntése Szépvízen
- 28. Adventi készülődés Csíkszentmiklóson

DECEMBER

- 5. Mikulásjárás Szépvízen
- 6. Búcsú Csíkszentmiklóson
- 12. Floorball bajnokság Szépvízen
- 24. Karácsonyváró moxidélután Szépvízen
- 24. Közös fadízítés Csíkszentmiklóson

Nádi suttogó - Szépvíz község havilapja.

Kiadó: Szépvíz Község Polgármesteri Hivatala. **Felelős kiadó:** Ferencz Tibor.

Munkatársak: András Róbert, András Ildikó, dr. Balogh Attila, Császár Klára, Ferencz Angéla, Fikó Szilveszter, Gábor Zoltán, György Mihály-Levente, Incze Sándor, Kenéz Szilárda-Ágnes, Kovács Károly, Kovács Teréz, Lakatos István, Németi Katalin, Szakács Adél, Szatmáry Domokos-Zsolt, Tamás Tünde, dr. Vikárius Károly, dr. Vitos Erika, Zakariás István, Zöldi Gellért.

Tördelőszerkesztő: György Beáta. **Korrektúra:** Ferencz Márta-Erzsébet.

E-mail: nadisuttogo@gmail.com. **Tel.:** 0744875101.

Nyomda: Alutus Csíkszereda. Megjelenik 1450 példányban.

Olvasókuckó

Kedves Olvasók, Olvasni vágyók!

Ma, a gyorsan elérhető információk világában különleges élményt jelent egy-egy értékes könyv lassú, elmélyült olvasása. Legyen szépirodalom, pszichológia, szakkönyv vagy éppen tudománynépszerűsítő írás, sajátos része lehet a hétköznapijainknak, hogyha beépítjük, tudatosan teszünk azért, hogy a rövid cikkek, hírek „fogyasztása” mellett tovább vigyük, újra felfedezzük az olvasás örömeit.

Ebben szeretne segítséget nyújtani, ötleteket adni ez az Olvasókuckó névre keresztelt rovat. Minden alkalommal egy-egy könyvhöz kapcsolódóan rövid összefoglalóban szeretném bemutatni az adott szerző életművét, általam fontosnak tartott üzenetét, majd egy kis kedvcsinálóként mesélnék arról, hogy miért ajánlom azt a regényt, novellát, verset vagy éppen interjúkötetet, neveléssel, önismerettel, életmóddal foglalkozó írást. Nem titkolt célom, hogy az olvasás ne „kötelező” jelzővel maradjon emlékezetünkben, ha esetleg így találkoztunk volna vele, hanem kedves időtöltés, építő, felszabadító, kalandos, lendületet adó, önmagunk és a világ megértését segítő társunkká válhasson. A különböző korosztályok más-más formában találkoztak a könyvvel mint értékkel, de azt mindannyian látjuk, hogy egy szép kiadvány nem csak a polcon mutat jól, akkor éri el igazi célját, ha hozzánk is szól, találkozunk vele. Erre a találkozásra az elsődleges kifogásunk az idő, amiből valamiért úgy tapasztaljuk, hogy nagyon kevés jut ilyesmire. Lehet, hogy nem tudunk hosszú órákig olvasni, haladjunk lassan, de legyünk kitartóak, ha esténként tíz percet szánunk rá, az már jó kezdet. Fontos, hogy megfelelő helyszínt válasszunk, ahol nyugodtan, odafigyelve tudunk olvasni, akár egy kávé, tea mellett, lehet ez a töltekezés, pihenés ideje. Nem csupán a testünknek, a lelkünknek is jót tesz. Ha az olvasás időpontjának és helyszínének megválasztása sikerült, már csak egy jó könyv hiányzik, amelynek beszerzésére szintén számos lehetőségünk van. Előfordulhat, hogy a padláson egy régi, leporolásra váró kötetre találunk, de az is lehet, hogy a polcunkon sorakoznak évekkal ezelőtt megvásárolt, aztán soha ki nem olvasott könyvek. Válasszunk érdeklődésünknek, élethelyzetünknek megfelelően, de könnyen lehet, hogy szívesen visszatérnénk egy olyan regényhez, amely évekkal ezelőtt jó élménnyel töltött el. Bármelyik mellett is döntenénk, tekintsünk úgy a könyvre, mint egy barátira, egy hosszú beszélgetésre. A ráfordított idő sosem fölösleges, hozzáad valamit a személyiségünkhöz, látásmódunkhoz, megismertet a világgal. Érdemes kipróbálni egy-egy ilyen jellegű „kihívást”, kedvcsinálóként megosztanék néhány ötletet.

1. 12 hónap – 12 könyv, jelöljük ki, melyik 12 könyvet szeretnénk elolvasni az év folyamán.
  2. Kereshetünk igaz történeten alapú könyvet.
  3. Olvashatunk gyermekkorunkhoz kapcsolódó könyvet.
  4. Választhatunk olyan könyvet, amiből film is készült.
  5. Olvashatunk kimondottan magyar szerzőhöz kötődő műveket.
  6. Választhatunk olyan könyveket, akinek a szerzője még él.
  7. Olvashatunk kedvenc szerzőtől, de egy olyan írást, amelyet eddig nem ismertünk.
- Remélem, hogy a fenti sorokban sikerült néhány lelkesítő gondolatot találni. Következő alkalommal indul az Olvasókuckó, addig is jó olvasást!

CSÁSZÁR KLÁRA

Olvasás

Szabó Lőrinc

Mint a csillagokat a távcsövek,
úgy húztam körém, s egyre közelebb,
könyveken át a Világ Tényeit:
éj-nap olvastam. Mindent! Hajnalig,
kis lámpa mellett, s függönyözve a
konyhánk ajtaját. Boldogság, soha-
nem-álmodott, töltött be: Nemcsak én
vagyok (ha vagyok) bolond! Mint a fény
mihelyt szabad, oly határtalanul
tágult a lelkem, nőtt, már messze túl
kíváncsiságban s reményeiben
iskolán s minden hasznon: Végtelen
nyílt elém, hisz most eszközt, szárnyakat
kaptam, repülni, s törni záratok:
az Irodalmat: születő, arany
lángok zsúfoltak, gyerek mód ugyan,
de úgy, ahogy az első távcsövek
tömték új csillagokkal az eget.

Ölelés

Az este teljesen szokványosan telt. Vagyis csak indult szokványosan. „Anyá, éhes vagyok!” „Mikor vacsizunk?” „Mi lesz a vacsi?”

Anyá gépiesen terített, mindenki gépiesen az asztalhoz ült, gépiesen mosolygott és beszélgetett. Valami mégis vibrált a levegőben. Talán a délutáni matek példa, amit apa adott. Apa néha előáll ilyen váratlan feladatokkal, egy-egy algebrai törttel, egy-egy egyenlettel. Apa szereti a matekot, és azt hiszi, hogy mindenki odavan érte. Fiatal korában nagyon ment neki, de aztán valahogy mégsem ez lett az útja. De azért a matek az matek.

Süni egyáltalán nem rajongott a matekért. Valahogy nem tudott ráhangolódni, hiába hallgatta anyától és apától, hogy „a matek fejleszti a logikát”, meg „a matek megtanít gondolkodni”. Logikája úgy is lehet valakinek, ha nem tud algebrai törtet egyszerűsíteni, gondolkodni pedig ésszel kell, ahhoz pedig nem kell matematika. Ha a suliban valami zűrös történik, apa tutira pipa lesz, ezt kitalálni nem kell sokat gondolkodni, és legalább egy hétre eltiltja a netezéstől. Apa logikája szerint ez elkerülhetetlen, és nem is érti, hogy Süni ebből miért nem tanul. „Nagy ügy – gondolja Süni-, a srácokkal úgyis hozzáfér a nethez, legfeljebb nem otthon, hanem suliból hazafelé menet.”

Vacsora után úgy tűnt egy pillanatra, hogy matek példa feledve. De apa nem feledékeny. A matek mindenre jó. Edzi a memóriát. Süni gépiesen elővette a papírdarabot, amire apa felírta a feladatot, és megmutatta. Félig leegyszerűsítve az algebrai tört. Tovább nem sikerült, bár érezte, hogy talán még lehetne „dolgozni” rajta, de nem volt kedve. Uncsi. Különben is, mit gyötri apa ilyen feladatokkal? Ilyenekkel már évek óta nem találkozott. Lehet, hogy valamikor tudta, de most már nem. És nem is érdekli. Apa összehúzta a szemöldökét, és csak úgy félvállról odavetette, hogy „Még ezt sem tudod!”

Ekkor Süniben valami eltörött, és úgy vágott vissza, mint egy penge. Szavai belehasítottak a levegőbe szikrázva, jegesen: „Nem érdekel, apa! És elegendem van abból, hogy ezt örökké a fejemhez vágod! Elegendem van abból, hogy itthon is azt hallom, mint a suliban! Nem akarom itthon is ugyanazt hallani!”

„Pedig ez az igazság, ha tetszik, ha nem, még ezt sem tudod! És ezzel számolnod kell! És azzal, hogy mennyi mindent nem tudsz, mennyi hiányosságod van! Hogy akarod, hogy sikerüljön a vizsgád, ha még ezt sem tudod?”

A levegő megdermedt, a feszültség kézzel tapintható volt. Úgy égett apa és Süni tekintete, hogy az már fájt. Anyának. De anyá nem szólt. Érezte, hogy ez a fiúk küzdelme, ami már régen készülöben, de valahogy mindig elült. Voltak gomolygó felhők, de aztán soha nem lett belőlük vihar. Ebben talán anyá is ludas volt, hiszen ő boszorkányosan értett a felhők eloszlatásához. Ez a pillanat más volt. Most anyá is

érezte, hogy ennek ki kell törnie, hogy ez a vihar most nem fog elmúlni, és nem is akarta, hogy elmúljon. Félt a villámitól, még jobban a dörgéseitől, de érezte, hogy a vihart talán eső követi majd, csendes, éltető, gyümölcsfakasztó eső.

És hallgatott. És figyelt. Apa és fia úgy feszült egymásnak, mint két felbőszült titán. Szíve két kedves titánja. És tudta, hogy hagynia kell őket. És hagyta.

„Vedd tudomásul, hogy ennyit érsz! Semmit! Ezt sem tudod, mint megannyi mindent! És ha ezzel nem vagy tisztában, akkor nagyobb a baj, mint gondoltam” – üvöltött apa. Apa soha nem szokott üvöltölni, de most kifordult magából. „Értsd már meg végre! Az utolsó huszonnégy órában vagyunk. Innentől kezdve az én játékszabályaim szerint „játszunk”. És én most azt mondom, hogy nincs számítógép és nincs telefon!”

„Ezt én is értem, nem vagyok hülye! Nem is ezzel van bajom! Hanem azzal, hogy újra és újra a fejemhez vágod, hogy ezt sem tudom! Nem az a baj, hogy mondod, hanem ahogy mondod! Semmibe veszel, lekezelsz, hasonlítasz olyanokhoz, akik nem is számítanak. Ha a suliban azt mondják a tanárim, hogy „ezt sem tudod”, meg „már megint nem tudod”, azt valahogy elviselem! Az nem számít! Hányszor akarod még a fejemhez vágni azt, amit már úgyis tudok? Elegendem van!!!” – szakadt fel Süniből olyan elemi erővel, hogy apa is ledöbbsent.

Anyá csak nyelt. A könnyeit. És nyelt a fiúk helyett is. A levegő vibrált. A két szikrázó tekintet összecsapott. A szemekben döbbenet, fájdalom, keserűség, harag. Süni belebokszolt a levegőbe, földhöz vágott valamit, ami nagyot csattant. Aztán rákönyökölt a pultra. „Értsd már meg apa! Büntess! Igazad van, elfogadom! De ezt az egyet ne mondd, hogy erre sem vagyok képes! Itthon ne!”

Aztán apa megszólalt egészen halkán. Visszafogottan. „Nehogy azt hidd, fiam, hogy ez nekem jólesik. Ezt kell tennem, mert az apád vagyok. És számít! Nagyon is számít, hogy mi lesz veled!” És ezt annyi szeretettel, gyöngédséggel mondta, hogy anyá egyből tudta, a vihar elmúlt. Most már csak a csendes, éltető eső van hátra.

Észrevétlenül fölkel az asztal mellől, és fölment a szobába. Szíve hevesen kalapált. És most már sírhatott is. De ezek már a megkönnyebbülés könnyei voltak, hiszen tudta, ismerte, óh, Istenem, mennyire ismerte őket!, maguktól is megtalálják az egymáshoz vezető utat.

Sokáig, nagyon sokáig beszélgettek még. Anyá nem volt kíváncsi, miről. Nem hallgatózott. Úgyis tudta. Érezte. És hallotta. Hallotta a számára oly kedves, mélyen zengő hangokat, amint már nem tépnek egymásba. Tudta, érezte, hogy kimondják, ami fáj, amit ki kell mondani, de ezek a szavak már nem vágtak, nem voltak pengeélesek. Egymásnak szóltak, egymásért.

Aztán meghallotta a lépteiket fölfelé. „Jó éjt, apa!” „Jó éjt, fiam!” És a hangjukból hallotta, érezte, tudta, hogy forrón megölelik egymást.

Erőd

A Juventutti Alapítvány neve bizonyára ismerősen hangzik, leginkább a szülőtársaim számára. Az alapítvány munkatársai 2011 óta dolgoznak a gyermekek egészségéért, életminőségük javításáért Csíkszeredában és környékén. Községünkben is több alkalommal tartottak foglalkozásokat, legutóbb a szentmiklósi iskolában.

A Szépvíz Községbeli Nők Klubja meghívására 2018. január 23-án mutatták be a „Lázálom Lilivel” című könyvet, Csikós Farkas Kata asszisztens irányításával, amely során orvosi vizsgálatok eszközei jutottak el mesés köntösbe bújva a legkisebbekhez.

Szintén a női klub meghívására ugyanabban az évben, február 15-én került sor a „Hogyan óvd a gyermeked?-Biztonságosabb online” interaktív előadásra. Az előadás során Balázs Brigitta előadóval olyan témákat jártunk körbe, mint az online bántalmazás; különböző online jelenségeket vizsgáltunk meg, rávilágítva a biztonságosabb használat mikéntjére; megneztük azokat a problémákat, amivel a gyermekek és szülők leggyakrabban találkozhatnak online tevékenységeik során. Hasznos praktikákkal, tanácsok-

kal gazdagodtunk, sőt a közösségi oldalak biztonsági beállításaiiba is betekintést nyertünk egy tudatosabb felhasználói kör kialakításának céljával.

2019-ben, a szentmiklósi ötödik osztály is bekapcsolódott az ERŐD - Iskolai erőszakmegelőző programba. A hiánypótló kezdeményezésbe összesen 34 ötödik osztály vesz részt Csíkszeredából és a környékről, így 24 iskola ötödikesei részesülhetnek szeptember óta a rendszeres foglalkozásokban, amelyek hatodik, hetedik, és majd nyolcadik osztályban is folytatódhatnak.

Tankó Emőke foglalkozásvezetőt arról kérdeztem, mi is a program célja:

„A közös munka célja, amely nagyjából 770 gyermek bekapcsolódásával zajlik, hogy erősödjének az osztályközösségek, fejlődjön a csapat és az egyén. Az erőszak megelőzésének egyik legalapvetőbb területén dolgozunk együtt a gyermekekkel: készségek fejlesztésére fektetjük a hangsúlyt. A foglalkozások során fontos szerepet kap a csapatépítés, az összetartás mint téma, de az elfogadás, tolerancia, empátiafejlesztés, érzelmek felismerése, térbeli tudatosság fejlesztése, relaxáció, önkontroll, dühkezelés, önreflexió témák köré is külön foglalkozások épülnek, amelyek elsősorban élménypedagógiai gyakorlatokkal és mozgásos játékokkal segítik a gyermekeket egy-egy témában elmélyülni. Egy-egy foglalkozás 90 perc, hogy a témákban legyen lehetőség megfelelően elmélyülni, és maradjon idő a visszajelzésekre, önreflexióra, az érzelmek kifejezésére.”

Az újévi fogadalmak idején jó, ha emlékeztetjük magunkat arra, hogy minden gyermeknek joga van az egészséges, minőségi és erőszakmentes élethez.

SZAKÁCS ADÉL

OLVASSA SZÉPVÍZ KÖZSÉG INTERNETES HONLAPJÁT
A WWW.SZEPVIZ.EU CÍMEN!

Bővülő tájház

Jóleső érzés ízlelgetni ezt a két szót. Pozitív energiát sugároz, önbizalmat, sikerélményt ad. Mindazt, ami a mindennapokhoz kell. Az élethez. Mert ezek a „kis” sikerek számítanak igazából. S maga a folyamat. A tervezéstől a megvalósításig. Pláne, ha közösségi összefogásról van szó. Mint ebben az esetben is, amikor egy szekérszín épületéről van szó, melyben a falustársak által adományozott mezőgazdasági eszközöket fogjuk kiállítani. Ily módon egy szentmiklósi (csiki) ház berendezése mellett most a látogatók a gazdasági udvar tartozékaival is megismerkedhetnek. Tárgyi örökségünk megőrzése folyamatában egy újabb lépést tettünk előre. Olyan tárgyak, eszközök megőrzésében, melyeket elődeink irigylésre méltó szaktudással, leleményességgel, szépérzékkel állítottak elő. Megteremtve az önellátó székely falu gazdaságát. Köszönet a közbirto-kosság vezetőségének és csapatának Boldizsár Csaba, Demeter Imre, Eröss Ernő, Eröss Lajos, Nagy Imre, akik nagy szaktudással dolgoztak. Hiába, a székely ember mestere a fának.

Ha egy kicsit közelebről nézzük a dolgokat és összehasonlítási alapot keresünk a mi társadalmunk és más „bezzeg” társadalom között, hamar rájövünk, hogy nem minden arany, ami fénylik. Irigykedve nézzük fejlett gazdaságukat, magas bérezési szintjüket, életszínvonalukat. A fénylő máz alatt azonban olyan rothadás, érték és erkölcsi válság van, melyet nem kívánhatunk magunknak. Mert amíg ilyen dolgokat kell megoldanunk itthon, mint a tájház bővítése, a Székely Határőr Emléközpont kialakítása, utak aszfaltozása, a pityóka eladása, addig nincs baj. Gyerekeink iskolába járnak, templomainkban zeng az ének, a háztáji gazdaság előteremti az egészséges ételmet. A cigány falustársaink is inkább Szent László szobránál teljesítenek őrző-védő szolgálatot, kerülvén a balhét. Az állandó panaszkodást, sírást másnak hagyjuk. Ezt mutatja a tavalyi nemzetközi fel-

mérés is. Boldogsági indexünk jóval nagyobb, mint a tőlünk nyugatra élőké, jelzem a magyarországiaké. Úgy néz ki, hogy megőriztük józan paraszti eszünket Tünderország e keleti részén. Nálunk nem bontunk templomokat, hanem építünk. Keresztény templomokat. Az iskolában a fiút fiúnak szólítják, a lányt lánynak. A tantervben nincs olyan tantárgy, melynek keretében a homoszexuálisok nemi érintkezési módjait mutatják be. Élőben. A 9–10 éves gyerekek kórusa sem énekl, hogy nagymamám egy környezetszennyező koca. Folytatni nem érdemes, mert elfogja az olvasót a hányinger. Összehasonlításnak elég ez a pár példa. Összevethetjük a két társadalmat foglalkoztató problémákat s az ezekből kikövetkeztethető jövőképet. Én maradok az elődeink által mutatott világképnél s mondom: mégis csak jó helyen vagyunk ezen az „elmaradott” Székelyföldön. Szerényebb anyagi körülmények között, de identitásunk biztos tudatában. Tudjuk, kik vagyunk, hova tartozunk és ennek megfelelően szőjük terveinket.

LAKATOS ISTVÁN

Továbbra is várjuk olvasóinktól írásait, véleményüket, valamint azokat a fotókat, amelyek a községben készültek és különleges mondanivalóval rendelkeznek a nadisuttog@gmail.com e-mail címre!

SZÉPVÍZ FM 101,7

KULTÚRCSÜTÖRTÖK

Őszől tavaszig, csütörtökönként, az esti órákban kulturális együttlétre hív a Polgármesteri Hivatal nevében Ferencz Tibor polgármester a hivatal pincetermébe vagy a Szent László terembe, a kultúr-csemege függvényében. A meghívás Szépvíz község minden kultúráját kedvelő lakosához szól, hisz a kultúra embereket összekötő szellemi erő. Nemcsak a költészet, művészet, tudomány tartozik bele, hanem a parasztember tudása a földről, a munkások tudása bármely kétékező munkáról.

A résztvevők az erdélyi és helyi kultúra legjavából csemegezhettek a változatos kínálatnak köszönhetően, közvetlenül azoktól a személyektől, akik erős elhivatottsággal, tökéletesített szaktudással kutatnak, következetesen dolgoznak az élet valamely területén.

Engem magukkal ragadtak a történészek, társadalomkutatók, filmezésben jártas szakemberek, gyógynövényszakértő, írók, egzotikus tájépitészetben résztvevő szakemberek előadásai, hasznos bemutatói.

Jó hangulatban ismerkedtünk meg, és hangolódunk karácsonyra a helyi gyermekzenekarral.

Lélek-Műhely

A Lélek-Műhely Egyesület 2017-ben alakult azzal a céllal, hogy elsősorban kamaszok, fiatalok számára, de felnőttek számára is különböző prevenciók, lelki egészségvédelmet szolgáló mentálhigiénés és oktatási programokat szervezzen és bonyolítsa le.

Saját programjaikon túl, meghívás esetén szívesen tartanak rendkívüli osztályfőnöki órákat, foglalkozásokat iskolákban, vagy más szervezetek által szervezett programok keretében is.

Az egyesület kiadásában jelent meg a Tiszta fejjel című függőségprevenciók projekt keretében készült Felelős szülőknek a drogokról és függőségekről című kiadvány, amelynek előszavában Forró-Erős Gyöngyi pszichológus a következőket írja.

„Ez a kiadvány elsősorban felnőtteknek szól. Olyan felnőtteknek, akik – akár szülőként, pedagógusként, vagy bármilyen más szerepben – úgy érzik, szükségük van hiteles információkra a függőségekről, szerekről, azok rövid és hosszú távú hatásairól ahhoz, hogy mindenről beszélgetni tudjanak a környezetükben lévő kamaszokkal. Több éves prevenciók munkánk során azt tapasztaltuk, hogy ebben a témában párhuzamos világban élnek a kamaszok és a felnőttek: míg az előbbieket sokat tudnak a drogokról (igaz, néha rosszul tudnak egyet-mást), tisztában vannak vele, hogy milyen szerek futnak, melyek elérhetők, ha saját tapasztalatuk nincs is, de legtöbbször láttak már szer hatása alatt lévő személyt, a felnőttek legtöbbször zsigerből reagálnak a kérdésre: ó, nálunk szerencsére nincs ilyen. Vagy ha be is látják, hogy van veszély, akkor az

A Csíkszeredából meghívott Codex Régizene Együttes és Role zenekar interaktív előadásai különös zenei és érzelmi élményt jelentettek.

Hiszem, hogy a közösség számára közvetlenül hozzáférhetővé tett kultúra és művészet áldásai nemcsak szórakoztatnak, hanem az élet értékeiként szolgálják lelki egészségünket is.

Érdemes megtisztelni e rendezvényt jelenlétünkkel.

DEÁK VILMA nyugdíjas tanító

egyetlen reakciójuk a félelem. Érthető. Hiszen, amit nem ismernek, ami idegen, az ijesztő. Ezzel a kiadvánnyal azt szeretnénk elérni, hogy a felnőttek ne féljenek. Inkább informálódjanak, hogy tudjanak beszélgetni a témáról a hozzájuk forduló gyerekeikkel, tanítványaikkal. Persze, egy ilyen kiadvány nem foglalhatja magába a teljes szakirodalmat. Nem is ez a célunk. Csupán annyi, hogy alapinformációkat közérthetően felkínáljunk, hogy ha otthon, az iskolában vagy bármilyen közösségben szóba kerülnek a szerek, a függőségek, értsék, tudják, hogy miről van szó, és a téma ijedt asztal alá söprése helyett tudjanak beszélgetőpartnereik lenni a fiataloknak. Hogy ez a téma ne legyen tabu.”

A kiadványt támogatta a Bethlen Gábor Alap „A szomszédos országokban működő civil és egyházi szervezetek gyermekbarát tevékenységének támogatása” című programja. Kézhez kapták iskoláink osztályfőnökei, illetve a polgármesteri hivatal titkárságán is vannak ingyenes példányok.

Az egyesület elérhető a Facebook közösségi oldalon, a lelekmuhely17@gmail.com e-mail címen, illetve a 0721916408-as telefonszámon.

Csíkszentmiklósért Egyesület

A Csíkszentmiklósért Egyesület, vagy ahogyan nagyon sokan ismerik, a CsIE, már jó pár éve színesíti községünk mindennapjait, és napról napra egyre összetartóbb és egyre több ember által ismert csapattá válik. De hogyan is kezdődött, és hogyan jutottunk el idáig?

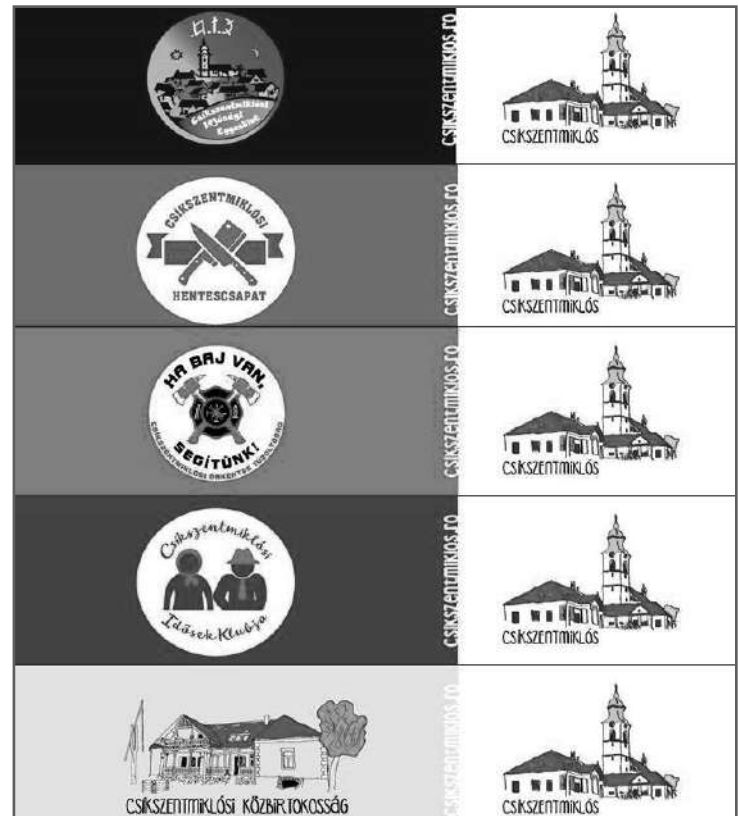
Egyesületünk 2013 júliusában kezdte tevékenységét. Az első szűk egy év alatt több mint 40 kisebb eseményt és programot szerveztünk. Ezen tevékenységek színesítették kis közösségünk életét és egyben segítettek egy erősebb kapcsolat kialakításában az emberek között. Egy malombajnoksággal indítottuk tevékenységeinket, ezt követték az Ifjúsági napok, akárcsak a biciklitúrák kicsiknek és nagyoknak.

2014-ben megszerveztük az Idősek bálját és a Kolbászfesztivált, az első ilyen jellegű eseményt a környéken. Szervezetünk részt vesz főző- illetve sportversenyeken, így megismertette falunkat az ország többi részében. Nem utolsó sorban a CsIE lett a „HEINEKEN a Közösségéért” program 2014-es és 2016-os egyik győztese.

A hagyománnyá vált nagyobb rendezvényeink mellett az év minden szakaszában próbáljuk felpezsdíteni a közösség életét, mint például az ünnepeket megelőző előkészületekkel, valamint aktívan részt veszünk a más falvakban megrendezett eseményeken is partnerként.

Egy dolog biztos, a CsIE sosem unatkozik, mindig tevékenykedik a hétköznapiakon is, de ez csak egy összeszokott csapat mellett lehetséges. Minden tag aktívan részt vesz az egyesület életében és rendezvényekben.

A CsIE-t és a feladatokhoz való hozzáállását olyan dolgok határozzák meg, mint részvétel a közösség életében, csapatszellem, folytonosság, hosszú távú gondolkodás. Számunkra fontos az aktív részvétel, mivel úgy tekintünk közösségünkre, mint erőfeszítéseink eredményére. Egyesületünk folyamatosan törekszik új, építő jellegű ötletek hatékony kivitelezésére falunk életében. Szeretnénk, ha az aktivitás állandó jellemzője lenne szervezetünk tagjainak és közösségünk minden lakosának. Egyik cél, hogy eseményeink és projektjeink által megalapozhassuk a közvetlenebb életmódot és elérjük, hogy minél többen vegyenek részt rendezvényeinken. Azt szeretnénk, ha projektjeink

hosszú távon fenntarthatóak lennének úgy, hogy több éven keresztül érezhessük ezek jótékony hatását.

Ha számokban kellene kifejezni tevékenységünket, az alapító csapat, melynek szinte minden tagja a fiatalok sorából volt, kb. 30 személyt számolt. Jelenleg kis közösségünk közel 10%-a végez valamilyen szinten önkéntes munkát. Ma, 2020-ban, a Csíkszentmiklósért egyesülethez tartozik 38 fiatal, vagyis a CsIE, 27 idős – a „Lila krizantém” Csíkszentmiklói Idősek Klubja, 16 személy a Csíkszentmiklói Hentescsapat színeiben, 13 személy a Csíkszentmiklói Közbirtokosságtól és 12 önkéntes tűzoltó, akik a Szépvíz község Önkéntes Tűzoltó csapatának is tagjai.

Büszkék vagyunk egyre bővülő csapatunkra és annak sokrétű tevékenységére. Bízunk abban, hogy egyesületünk és projektjeink felkeltik minél több ember érdeklődését és ötleteikkel, hozzáállásukkal és munkájukkal segítenek gazdagabbá tenni közösségünk életét. **A. R.**

Magic All Dance Club

Nagyszabású karácsonyi táncgálával zárták az évet a Magic All Dance Club táncosai, december 22-én a csíkszentmihályi kultúrházban. Nagyszabású volt, hiszen 71 táncoslábú gyerek lépett színpadra a zsúfoltságig megtelt kultúrotthonban. Szülők, nagyszülők, rokonok és barátok voltak kíváncsiak arra, hogy mennyit fejlődtek a gyerekek az elmúlt hónapokban. Öt csoportban mutatkoztak be a táncosok. Három csoport mutatott be páros tancot, egy csoport hip-hop-ot, a legkisebbek pedig showtáncsal készültek, a nézők nagy örömeire.

Óriási elismerést érdemel Vaszi Noémi, aki fiatal kora ellenére nagyszerűen bánik a gyerekekkel, tanítja és fejelemzi őket. Táncot tanulni járnak hozzá Szépvízről, Szentmihályról, Szentmihályról, Borzsovából, és Csíkpál-falváról is. Heti 2-3 alkalommal tart próbákat és a párosokkal versenyezni készül a közeljövőben.

A gála hangulathoz nagyban hozzájárult Bara Attila és Páll Zoltán, akik szakértelmükkel tették élvezetesebbé az előadást.

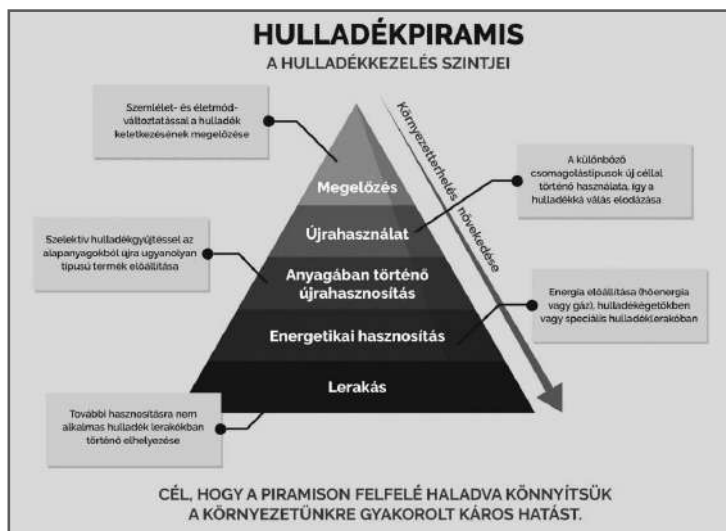
A Magic all Dance Club továbbra is szeretettel várja a táncolni vágyók jelentkezését. Korosztálytól és nemtől függetlenül mindenki megtalálja a hozzá legközelebb álló táncstílust. Az érdeklődők bővebb információt kaphatnak, amennyiben ellátogatnak a próbákra, vagy felkeresik a tánciskola Facebook vagy Instagram oldalát.

Fotók: Erőss Zsolt

A szelektív hulladékgyűjtés

Nagyon sok ember számára, ha felmerül a környezettudatosság témája, ezt a szelektív hulladékgyűjtéssel azonosítja, pedig sokkal fontosabb elkerülni a szeméttermelődését, ahogy arról az előző cikkben meséltem. A hulladékpiramis szerint is, ami a hulladék kezelésének öt szintjét mutatja, az újrahasznosítás csak a harmadik szinten van a megelőzés és újrahasználat után. Sajnos ezeket a módszereket nem támogatja a fogyasztói mentalitásra és a végtelen gazdasági növekedésre épülő profitorientált gazdaság, ezért Romániában, így a csíki régióban is környezeti szempontból a két legkevésbé támogatott módszert használjuk a hulladékunk kezeléséhez: elégetjük vagy a föld alá temetjük.

A nagy szeméteket építő beruházók előszóval hangoztatják, hogy a szemét égetése során mennyi elektromos- vagy hőenergia keletkezik, és mindezt zöldre festve még környezettudatos megoldásnak is eladják itt-ott. Arról viszont nem nagyon szeretnek beszélgetni, hogy mennyi energiát fektetnek abba a lobbitevékenységbe, hogy a szemétegetésből kikerülő nagyon káros anyagok határértékeit minél magasabb szinten, a büntetések értékét pedig minél alacsonyabb szinten határozzák meg a törvényhozók az ezt szabályozó törvényekben. Vagy arról sem szólnak a reklámok, hogy hogyan próbálják elkerülni a nagyon drága szűrőberendezések megvásárlását, csökkentve ezáltal a költségeiket, növelve a profitjukat. Az átagember pedig nem igazán tudja, hogy a vegyes szemét égetése során mennyi és milyen káros anyag szabadul fel és kerül a légkörbe, ahonnan belelegezünk vagy a csapadék által a talajba kerül, ahol az élelmünket akarjuk megtermelni. Így amit megspórol a nagyberuházó, azt kifizeti a lakosság gyógyszer formájában (ami szintén növeli a gazdaságot, ezért senkinek nem érdeke mindezen változtatni). És utóbbi időben sajnos az a folyamat is megfigyelhető, hogy amióta Kína megtagadta az európai szemét felvásárlását, a magát környezettudatosnak lefestő nyugat-európai országok szemete leginkább a képlékenyebb környezetvédelmi törvényekkel rendelkező kelet-európai régióban köt ki, így többek között Romániában is egy elég nagy mennyiség kerül a cementgyárak égetőibe.

A hulladéklerakók sajnos még nagyobb kockázatokkal járnak. Ahogy korábbi cikkemben írtam, a hulladéklerakó olyan

a természetben, mint gennyes kelés a bőrön. Nemcsak a levegőt szennyezi azáltal, hogy a termelődő metángázt el kell égetni, máskülönbén robbanásveszély alakulhat ki, hanem az ivóvízünket is, ha a csurgalék, ami a sok veszélyes hulladék folyékony mellékterméke, kiszabadul a szigetelő membrán közül, és eléri a talajt, vagy a talajvizet. Ezeket a szemétkerakókat évszázadokig kell nagyon körültekintően monitorizálni, hogy ne okozzanak környezeti katasztrófát a környéken, és ezt a feladatot a gyerekeinkre, unokáinkra örökítjük.

Ezekre a tényekre egy idő után az Európai Unió is ráeszmélt, így arra próbálja rávenni a tagországokat, hogy minél több hulladékot hasznosítsanak újra, így minél kevesebb kerüljön hulladéklerakóba. Mindezt leginkább büntetésekkel. Ezért újrahasznosítási kvótákat határozott meg: 2020-ig a műanyag-hulladék 45%-át, a fahulladék 50%-át, a fém és üveg hulladék 70%-át, a papírhulladék 80%-át kell újrahasznosítani, a vegyes hulladékkal együtt a teljes keletkező mennyiség legfeljebb 50%-át lehet büntetés nélkül lerakóba szállítani. 2030-ig ezek a kvóták így néznek ki: a műanyag 60%-át, a fa 80%-át, a fém, üveg és papírhulladék 90%-át, a biohulladék 100%-át kell hasznosítani. Ha ezt az elvárást a tagország nem tudja teljesíteni, akkor a megengedett mennyiségen felül lerakott szemét után tonnánként büntetést fizet. Romániában mostanig 30 lejt, 2020 januárjától pedig már 80 lejt tonnánként, és ezt a pluszköltséget valamilyen formában így is úgy is, a lakosság fizeti meg (vagy a számlán keresztül, vagy az önkormányzatnak befizetett adók által), ezért is fontos, hogy mi mindannyian tegyünk azért, hogy a helyzet változzon. És akkor nézzük meg, hogyan is néz ki a román szemétszisztematika. Fontos megjegyezni, hogy Románia termeli a legkevésbé háztartási hulladékot az Európai Unió tagországai közül, 2017-es adatok szerint személyenként évi 272 kg-ot, míg az EU átlag 486 kg/fő/év, a lista élén pedig első Dánia 781 kg-al, Ciprus a második 637 kg-al, Németország pedig a harmadik helyen van, itt átlag 633 kg szemetet termel egy személy évente. Sajnos az újrahasznosítási arányokat tekintve is a rangsor végén állunk, ez viszont nem annyira dicsérendő helyezés. 2019-ben Romániában a teljes megtermelt hulladékmennyiség 14%-át reciklázták, nálunk csak Málta teljesített rosszabbul a maga 6%-val. Az élén Németország áll 68%-al, de közel harmadát (34-35%) hasznosítják újra a szomszédos országok is, Lengyelország, Magyarország és Bulgária.

A lerakóba kerülő hulladék közel fele biohulladék (konyhai hulladék, élelmiszermaradék, kerti hulladék), amit ha sikerülne szelektíven gyűjteni és komposztálni, vagy biogáz üzemekben hasznosítani, akkor szinte teljesíteni is tudnánk a kiszabott kvótákat. Ez a mennyiség többnyire a városi környezetben termelődik, szerencsére a vidéki lakosság életformája még a legtöbb helyen biztosítja azt, hogy egy gazdaságban termelődő biohulladék be sem kerül a szemétszisztematikába, hanem a gazdaságon belül hasznosul. Sajnos azért látnunk kell azt a tendenciát is, hogy a falvak egyre városiasodnak, egyre kevesebb a háztáji állatok száma, így egyre több falun lakó a városiakhoz hasonlóan szeméttel, ráadásul amióta kötelező szerződést kötni a köztisztasági vállalattal, a vidéki embereknek is könnyebbnek tűnik a kukába dobni a kerti hulladék egy részét, mint gazdaságon belül a körforgásban tartani.

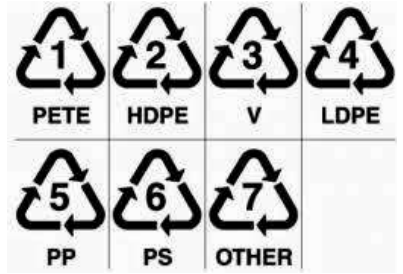
És akkor lassan eljutottunk a hulladékoknak ahhoz a szelektívhez, amit a köznyelv „szelektívnek” nevez. Általában ide soroljuk a műanyag-, fém-, üveg- és papírhulladékot, valamint a sokféle veszélyes hulladékot (elemek, villanykörték, akkumulátorok, elektronikai hulladék, gyógyszerhulladék, vegyszerek, festékek, építkezési hulladék, stb.). Bármennyire próbáljuk betartani a megelőzés és az újrahasználat elvét, a jelenlegi rendszerben lehetetlen elkerülni, hogy a mindennapi életünket élve valamennyi hulladékunk ne keletkezzen. Ahhoz viszont, hogy ez a hulladékmennyiség minél nagyobb arányban újrahasznosítható legyen, kicsit ismernünk kell az újrahasznosítás folyamatát is, és hogy mely anyagokat lehet és melyikeket nem lehet újrahasznosítani. Sajnos nem mindegyik anyag újrahasznosítható, amelyiken megjelenik a három, háromszöget alkotó zöld nyíl. Egyik fontos alapszabály bármelyik anyag újrahasznosításánál, hogy a lehető legtisztábbnak kell lennie, egy adott szennyezettségi szintnél már nem is lehetséges az újrahasznosítás. Szennyezettséget jelent, ha pl. a műanyag csomagolás ételmaradékkal szennyezett kerül a szelektívbe, és az is, ha másfajta anyag keveredik bele (pl. a papírhulladéknál ha sok benne a műanyag, a műanyagnál pedig, ha többféle műanyag keveredik és nem lehet szétválasztani őket). Másik alapszabály pedig az, hogy a legtisztábban a hulladék keletkezési pontján lehet azt szelektíven gyűjteni, vagyis a háztartásokban. Ezért fektetnek a világ minden pontján annyi energiát a lakosság oktatására, tudatosítására, mert bár ez a folyamat nehéz és sok időt igényel, még mindig sokkal kevesebb költséggel jár, mint a vegyesen gyűjtött hulladékot utólag szelektálni. Ha tudjuk, mely anyagokat lehet hatékonyan újrahasznosítani, akkor vásárlásaink során próbáljuk azokat a csomagolásokat, termékeket választani, amelyek anyagában újrahasznosítható, szemben azokkal, amelyek nem.

Az üveg és a fémhulladékkal a legegyszerűbb, elég, ha kissé kiöblítjük, és mehet is szelektív kukába. Azt viszont fontos tudni, hogy bár akányszor újrahasznosíthatóak minőségi romlás nélkül, e két anyagnak az újrahasznosítása nagyon költséges, így ha egy mód van rá, az egyszer használatos üveg vagy fém csomagolást inkább kerüljük, választjuk helyette a visszaváltható, vagy otthon még hasznosítható üveget, fémet (pl. visszaváltható sörösüveg, csavaros borosüveg, amit később szörpnek használhatunk, befőttesüvegek, amit befőzéshez, fém téglék, amit tároláshoz használhatunk, stb.). A papírnál a legfontosabb, hogy távolítsuk el a műanyag vagy fém részeket (pl. a péksüteményekhez adott papírtasak középső részéről a műanyag fóliát, a füzetekből a kapcsokat, kartondobozokról a ragasztószalagot, stb.), és hogy az ételiszterrel szennyezett papírhulladékot ne tegyük a szelektívbe, mert az sajnos nem hasznosítható újra, sőt a többi tiszta papírt is elszennyezi (ezért max. tűzgyújtóként használható).

A legnehezebb feladat ebben a témában a műanyag. Bár a legtöbben azt gondolják, hogy a műanyag az egy anyagféle lenne a neve, tulajdonképpen többszáz, különböző összetételű szerves polimert hívunk összefoglalva műanyagoknak. 99%-ukat kőolajszármazékokból állítják elő. És akkor nézzük meg a hat leggyakrabban használt műanyagfajtát, ami-

vel találkozhatunk a mindennapjaink során. A 7-es szám jelöli az összes többi műanyag fajtát és azok kompozitjait, amelyek közül egyik sem újrahasznosítható.

1. PETE, vagyis polietilén-tereftalát, amiből többnyire vizes és üdítő flakonok, poharak, háztartási szerek flakonjai készülnek. Mivel nem aromasemleges, a beléjük ivódott illatanyagotól csak nagyon költséges eljárással lehet megszabadítani. Ez egy újrahasznosítható műanyag fajta.

2. HDPE, vagyis nagy sűrűségű polietilén, hordók, mosószeres flakonok, játékok, zacskók készülnek belőle. Ez az anyag is újrahasznosítható.

3. PVC, vagyis polivinil-klorid, alapanyaga a vinil-klorid az egészségre káros és veszélyes, elégetve nehézfémek, sósav, dioxinok és furánok kerülnek a levegőbe. Nagyon sok mindent készítenek belőle, többek között gyerekjátékot, fóliát, vízvezetékcsövet, gyógyászati segédeszközt, zuhanyfüggönyt, de még az élelmiszeripari csomagolások között is találkozhatunk vele. Ipari méretekben megoldható az újrahasznosítása, de a háztartásokból gyűjtött PVC nem kerül újrahasznosításra.

4. LDPE, vagyis kis sűrűségű polietilén, műanyag zacskók, flakonok, kupakok készülnek belőle. Szintén újrahasznosítható.

5. PP, vagyis polipropilén, vajas, joghurtos dobozok, tányér, tálca, kulacs, műanyag edények és háztartásigép burkolatok is készülnek belőle. Ez a műanyagfajta is újrahasznosítható.

6. PS, vagyis a polisztirol, alapanyaga a benzol, az etilbenzol és a sztírol, a freonnal habosított tálcákon sok előre csomagolt élelmiszert lehet kapni (gyümölcs, sajt, húsok), egyszer használatos műanyag poharat is gyártanak belőle, de sok helyen ebben adják az elvitelre szánt ételt is. A szigetelésre használt hungarocell is polisztirolból készül. Egy nagyon egészségkárosító anyagfajta, a sztírol maradványai a szervezetbe jutva egészségkárosító epoxiddá alakulnak, ami gátolja a sejtosztódást, károsítja a májat és vesét. Nem újrahasznosítható.

Jelenleg a Csíki medencéből csak az A kategóriás, vagyis a legtisztább PET, HDPE és PP típusú műanyagokat vásárolják fel a köztisztasági vállalatoktól újrahasznosítás céljából. Viszont rajtunk is múlik, hogy ez változzon! Minél többen gyűjtjük tisztán az egyes műanyagokat, annál nagyobb lesz az újrahasznosítható mennyiség, így egyre gazdaságosabb lesz az újraválogatás és a szállítás, egyre több feldolgozással foglalkozó cég jelenhet meg a csíki piacon. A két nagyon veszélyes műanyagfajtát, a vinilint és a polisztirolt viszont próbáljuk minél jobban elkerülni, de tegyünk így a kombinált, több műanyagfajtából vagy többféle anyagból gyártott termékekkel is.

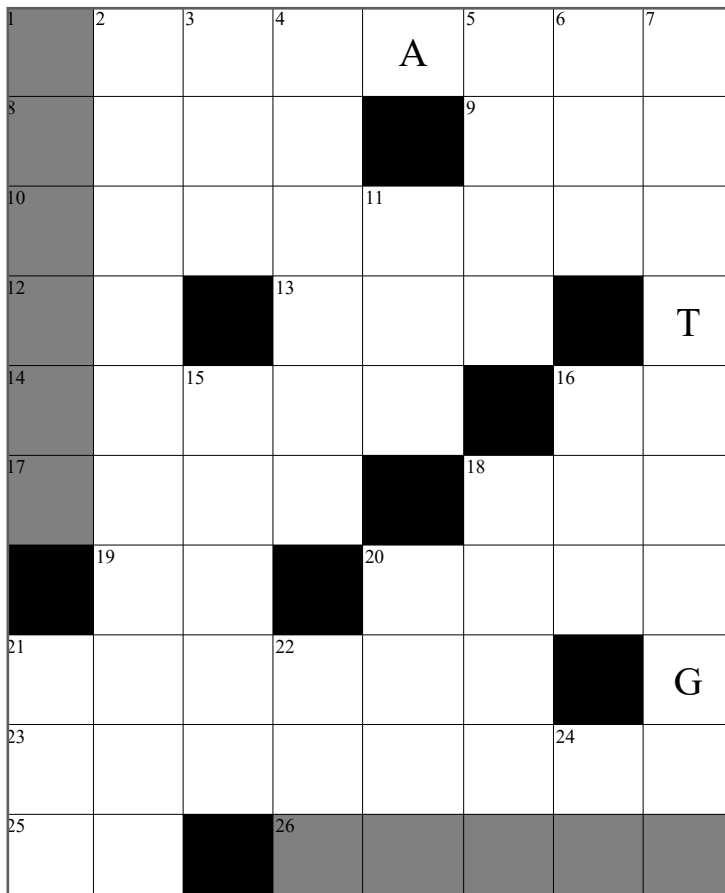
Gyászos tragédia

A történelem viharai során a székelyek sokat kellett csatázzanak különböző ellenségekkel. Különösen véres volt a Szépvíz községet is érintő 1661 és 1694 évek tatárok elleni harca. 1694. február 13-án bucsáki tatárok mintegy 350 fős felderítő-portyázó csapata tört be a Gyimesi-szoroson át Felcsíkra, hogy felderítse a területet. S habár a székely harcos nép volt, bátran szállt harcba, akkor mégsem volt őrség a szorosban, mert a nagy hó miatt felcsík alkapitánya (*neve a rejtvény megfejtésében olvasható*) a szépvízi váltóőrségnek azt javasolta, menjenek haza, s majd, ha megenged a fagy, akkor örködhetnek. Az embereket házaikban álmukban lepték meg, felégetve a falu nagy részét, virradatkor elvonultak a zsákmánnyal és a rabszíjra vont községi emberekkel. Akkor még senki nem sejtette, hogy ez egy felderítő előőrs volt. Harmadnapra február 15-én fényes nappal bevonult a tatár sereg, mely egész Csíkot pusztította. Cserei Mihály csíki királybíró, történetíró Erdély históriája című munkájában így ír:

Tatárbetörés ábrázolása a Thuróczy-krónikában (1488)

„Harmadnap múlva fényes nappal a tatár tábor egészen bejőve, voltak közel tizenkétezren és szél-tiben fogván Csíkot, egész estig a falukot égetik, praedálák, rablák éppen Szentkirályig, s egynéhány ezer rabbal, számtalan praedával békivel visszame-nének”. Ez volt az utolsó tatárbetörés Csíkba.

Vízszintes meghatározások

1. Szépvízi erdei kaszáló. 8. Borfajta. 9. Szamár franciául. 10. Római mitológiában a vizek és tengerek istene. 12. Darab rövidítése. 13. Néma Resica! 14. Kávémárka. 16. Római 900. 17. Fejetlen Freia! 18. Csapadék. 19. Thaiföld és Zambia gkj. 20. Elkerül. 21. Száritott. 23. Hotel. 25. Mező vég! 26. *Megfejtés 2. része.*

Függőleges meghatározások

1. *Megfejtés 1 része.* 2. Tolvaj, rabló. 3. Spanyolország, Zambia és Portugália gkj. 4. Hódpatkány. 5. Vizesárok. 6. Egy románul. 7. Sport. 11. Amerikai Egyesült Államok. 15. Francia város. 16. Csatorna, vezeték. 18. ...John énekes. 20. Női név. 21. Magyar kártyalap. 22. Alom. 24. Szolmizációs hang.

NÉMETI KATALIN

SZÉPVÍZ KÖZSÉG ÖNKÉNTES
TŰZOLTÓALAKULATA
A 0761130217-ES
TELEFONSZÁMON HÍVHATÓ.

SZÉPVÍZ KÖZSÉG POLGÁRMESTERI
HIVATALÁNAK ÜGYFÉLFOGADÁSI RENDJE:

Hétfő – Csütörtök: 8⁰⁰ – 15⁰⁰
Péntek: 8⁰⁰ – 14⁰⁰

Telefon: 0266-325282, 0266-325203
e-mail: frumoasahr@yahoo.com